



Aan BO Platform Economie
Kopie aan Platform Ruimte, PT Plabeka en kernteam Verstedelijkingsstrategie
Van Haydée Op 't Veld, MRA Directie
Onderwerp Bedrijventerreinenstrategie MRA
Datum 13 oktober 2022

Aan het BO Platform Economie wordt gevraagd:

- 1) Er mee in te stemmen om de vraagramingen Plabeka 2022-2030 te gebruiken als één van de bouwstenen voor de op te stellen Bedrijventerreinenstrategie MRA;
- 2) Te constateren dat de vraagramingen de noodzaak onderstreept om in MRA-verband te komen tot meer inzicht in de kwalitatieve aspecten van de gewenste langere termijn economische ontwikkeling (zoals ingezet ten behoeve van de regionale economische strategie) en de daarbij horende ruimtevraag, zowel kwalitatief als kwantitatief;
- 3) De projectleider Plabeka opdracht te geven om – op basis van onderliggende notitie - een startnotitie op te stellen voor de bedrijventerreinenstrategie MRA die de uitgangspunten benoemd inclusief fasering, uitvoeringsstructuur, benodigde ambtelijke inzet/capaciteit en financiële middelen.

Aanleiding

De balans tussen wonen, werken en mobiliteit is een integrale opgave die meer aandacht verdient. Dit heeft ertoe geleid dat de afspraak om een bedrijventerreinenstrategie op te stellen in de Verstedelijkingsstrategie is opgenomen. De bedrijventerreinenstrategie heeft tot doel om de ruimte voor het werken/de economie te positioneren voor zowel de bestaande bedrijventerreinen als nieuwe bedrijventerreinen en richt zich op de korte, middellange- en lange termijn (na 2030).

De ruimte voor werken vertaalt zich in drie typen werklocaties: bedrijventerreinen, kantorenlocaties en de informele werklocaties (ook wel gemengde woon-werkmilieus). Allereerst ligt de focus op bedrijventerreinen: daar ligt de meeste urgentie en prioriteit, omdat dit de locaties zijn die het eerste in beeld komen voor transformatie naar wonen. Als de bedrijventerreinenstrategie is afgerond, kunnen indien gewenst strategieën voor de andere typen werklocaties opgesteld worden.



De bedrijventerreinenstrategie richt zich op de droge terreinen en biedt input voor de bestuurlijke discussie over wat we in de MRA nog willen en kunnen accommoderen en waar. Naast de ruimtelijke aspecten zijn ook de economische en maatschappelijke patronen hierbij relevant. Het vraagstuk van de haventerreinen wordt uitgewerkt in het kader van NOVEX NZKG.

Meer inzicht in de kwalitatieve kant van de economie in brede zin is gewenst en noodzakelijk. Daarvoor voert het platform Economie momenteel een aantal onderzoeken uit die geborgd zijn in de Verstedelijkingsstrategie: DNA economisch profiel, ecosystemen en slimme specialisaties en de woon-werkbalans. Deze (uitkomsten van de) onderzoeken dienen als belangrijke bouwstenen voor de bedrijventerreinenstrategie MRA.

De urgentie om te komen tot een bedrijventerreinenstrategie wordt versterkt door de vraagramingen Plabeka die recentelijk geactualiseerd zijn. Het betreft beleidsarme kwantitatieve vraagramingen die uitgaan van het accommoderen van alle vraag zonder randvoorwaarden en restricties (w.o. de arbeidsmarkt) en zonder zicht op kwalitatieve aspecten. (zie bijlage 3b). Deze beleidsarme ramingen laten zien dat er een enorme kwantitatieve opgave op ons afkomt: tot 2040 is een aanvullende ruimtebehoefte voorzien van 630 ha (scenario laag) tot 1.100 ha (scenario hoog).

Terugkoppeling overleg platform Economie en EZK

Namens het DO platform Economie hebben vier directeuren zich aangemeld als trekkers van de bedrijventerreinenstrategie MRA: Geert-Jan Put, Marius de Beij, Jeroen Graafland en Remko Schnieders. Op 15 september heeft het eerste verkennend gesprek plaats gevonden met EZK. De belangrijkste informatie die is uitgewisseld betreft:

- De discussie over ruimte voor werken/bedrijventerreinen i.r.t. wonen is voor beiden urgent;
- In de Kamerbrief Ruimtelijk Ordening (d.d. 17 mei 2020) is de balans tussen wonen en werken nadrukkelijk geagendeerd;
- EZK geeft een uitwerking aan het thema werken. De insteek is marktvolgend en kwalitatief. Er volgt een uitvraag aan de provincies en een programma bedrijventerreinen/ruimte voor economische activiteiten naar verwachting in het najaar;
- EZK is voornemens om randvoorwaarden voor vestigen te formuleren en geen economische activiteiten uit te sluiten;
- Aspecten die EZK belangrijk vindt inzake bedrijventerreinen -en ook actueel in de MRA- zijn:
 - o Vijf economische clusters relevant voor Nederland, w.o. NZKG in de MRA;



- o Inpassing circulaire economie;
- o Kenniscampussen (BCI onderzoek);
- o Koesteren HMC bedrijventerreinen;
- o Kwalitatieve aspecten zoals: economische profilering, stuwende werkgelegenheid en behouden bedrijven;
- De economische ontwikkeling is niet maakbaar. Wel gaat EZK graag samen met de MRA hierover in gesprek, o.a. over innovaties, mengen en herstructureren;
- Geconstateerd is dat de instrumenten-box van Rijk en gemeenten vergroot moet worden. Zijn er nieuwe instrumenten denkbaar, bijv. t.b.v. bedrijfsverplaatsingen? EZK streeft naar gebiedsgerichte en integrale oplossingen met generieke mogelijkheden voor meerdere bedrijven. Dit kost tijd;
- Afsproken is dat EZK en de MRA samen optrekken waar het gaat om ruimte voor bedrijventerreinen. De MRA stelt een startnotitie op om te komen tot een bedrijventerreinenstrategie. Een nieuwe afspraak volgt.

Eerste contouren bedrijventerreinenstrategie MRA

Ter voorbereiding op onderliggende notitie is aan het programmateam Plabeka schriftelijk input gevraagd en is in het AO platform Economie het eerste concept besproken. Aan de hand van de reacties zijn onderdelen uit die notitie overgenomen, aangepast of weggelaten. De belangrijkste punten die het AO heeft meegegeven zijn:

- De bedrijventerreinenstrategie MRA moet bijdragen aan de bestuurlijke discussie over integrale opgaven;
- Hanteer bestaande en lopende onderzoeken als vertrekpunten voor de discussie, zoals de vraagstukken Plabeka;
- De kwalitatieve benadering is voor de deelregio's de belangrijkste insteek bij de vertaling naar een beleidsrijke discussie omtrent bedrijventerreinen in de MRA. Pas op voor maakbaarheid;
- Ga in gesprek met de deelregio's: hier zijn ook andere relevante bouwstenen beschikbaar. Vervolgens moet een integrale afweging gemaakt worden;
- De beleidsmatige overwegingen zijn goed en vormen het beginpunt van de discussie. De kernvraag is wat voor economie de deelregio's willen zijn en wat dit betekent voor de fysieke ruimte voor werken/bedrijventerreinen.



Beleidsmatige overwegingen en (bestuurlijke) onderwerpen

Op basis van de vraagramingen Plabeka zijn meerdere beleidsmatige vragen te stellen. De antwoorden bepalen de kaders/uitgangspunten voor de nieuwe bedrijventerreinenstrategie MRA.

1. Allereerst is het gewenst en logisch om met elkaar de kwalitatieve vraag te beantwoorden. Welke regionale economie willen (en kunnen) we de komende jaren vorm gaan geven? Welke (typen) bedrijven en ecosystemen zijn cruciaal voor de economische dynamiek van de MRA en NL? En welke minder en wellicht goed in andere delen van het land passen? Ook i.r.t. het landelijk ruimtelijk en economisch (bedrijventerreinen)beleid, de uitgangspunten van brede welvaart, circulaire economie etc..

Dit is niet alleen een politiek-bestuurlijke discussie, maar zeker ook één met de wetenschap en het bedrijfsleven. Idealiter wordt deze discussie in de loop der tijd steeds concreter: wat willen en kunnen we precies, wat zijn de consequenties (zowel economisch, sociaal als ruimtelijk), hoe gaan we het doen (en wie doet wat), hoe wordt economische groei vs. maatschappelijke groei beoordeeld; maatwerk, verbijzonderingen etc. ? De ingrediënten voor deze discussie zijn o.m. de EVMRA, de resultaten uit de onderzoeken/bouwstenen DNA economisch profiel, ecosystemen en slimme specialisaties en de woon-werkbalans (kwalitatieve bouwstenen), rijksbeleid (GRIP etc.), overige onderzoeken (RABO bank rapport, PBL etc.)

2. Beleidsmatig toetsen van de kwantitatieve scenario's van de bouwsteen vraagramingen Plabeka. Welke groeiambities zijn realistisch en/of wenselijk gelet op de huidige en toekomstige arbeidsmarkt (vergrijzing en knelpunten), de duurzaamheidsambities, digitaliseringsambities, circulaire economie, de schaarse ruimte, congestie energienet, stikstofproblematiek etc.

De ruimteclaims voor werken concurreren met andere ruimteclaims (wonen, groen, recreëren, waterberging, voorzieningen energietransitie etc.). Wat is realistisch dat de MRA tot 2040 aan bedrijventerreinen kan accommoderen (op bestaande en nieuwe locaties) en voor welke doelgroepen? Hoeveel ha. bedrijventerreinen is vanuit dit perspectief relatief makkelijk in te vullen, hoeveel lastig, en hoeveel onmogelijk? En welke vraag wordt toegevoegd door de woning-bouwopgave en de groei van de beroepsbevolking die dit met zich meebrengt? Bouwstenen voor dit vraagstuk zijn o.a. de monitor Plabeka, het essay van BCI, lokale en/of deelregionale visies op



bedrijventerreinen, werklocaties e.d. Aanvullend wordt voorzien het in kaart brengen van de kwantitatieve ruimtebehoefte van het versterken van innovatie-ecosystemen en fysieke innovatieplekken. Daarnaast wordt aanvullend een inventarisatie voorzien van mogelijke locaties/ zoekgebieden werklocaties in de MRA en daarbuiten. Hierbij zijn de volgende aspecten relevant: bereikbaarheid/vervoerbewegingen, beschikbaarheid energie, gewenste clustering, arbeidsmarkt en doelgroepen, landschappelijke inpasbaarheid.

3. Welke bedrijventerreinontwikkeling is nodig om invulling te geven aan de polycentrische metropool – zeker ook i.r.t. de kwalitatieve bouwstenen/regioprofielen van de deelregio's? Hierbij gaat het niet alleen om nieuwe zoeklocaties, maar ook bestaande mogelijkheden meer benutten via bijvoorbeeld intensiveren en herstructureren. En welke bestaande en/of nieuwe instrumenten kunnen ingezet worden?

Vastleggen in Bedrijventerreinenstrategie met Rijk en nieuwe Plabeka ontwikkelafspraken voor bedrijven en kantoren op basis van de vraagraming behandelen in de colleges van B&W.

4. Is er de bestuurlijke wil om vanuit de polycentrische ontwikkeling van de MRA tot keuzes te komen over welk type bedrijvigheid in welke deelregio past?

Al deze vragen vereisen een zorgvuldige uitwerking om tot goede afwegingen te komen. Tegelijkertijd weten we dat de economische dynamiek niet te sturen en lastig te voorspellen is.

Voorstel organisatie/governance

Het integrale proces om te komen tot een eindproduct wordt getrokken door het platform Economie, waarbij afstemming plaats vindt met de platforms Ruimte en Mobiliteit. Concreet betekent dit een samenwerking langs de lijn van de Verstedelijkingsstrategie, zowel binnen de MRA als met het Rijk.

Intussen is een ambtelijke kopgroep ingesteld. Deze bestaat in ieder geval uit Haydée Op 't Veld (coördinator MRA bedrijventerreinenstrategie namens de MRA Directie), Martin Bekker (secretaris Platform Economie), Riekje Wiersma (secretariss platform Ruimte), Tim Putting (programmasecretaris Plabeka), Michel van Wijk (provincie Noord-Holland) en adviseurs economie van een aantal gemeenten: Hinne Paul Krolis (Almere), Femke v.d. Zanden



(Amstelveen en Aalsmeer), Robert Jan Moorman (Lelystad), Sjaak Vaes (Purmerend) en Casper de Kanne (Zaanstad).

De ambtelijke kopgroep is verantwoordelijk voor de voorbereiding, voortgang en voorbereiding van het DO en BO platform Economie. Afstemming vindt plaats in nauw overleg met de deelregio's. Hierbij wordt gebruik gemaakt van twee bestaande overlegstructuren: het programmteam Plabeka en het regulier overleg versterken ecosystemen MRA/economische profielen deelregio's. Tevens is afstemming met EZK (inclusief BZK) essentieel en is verbinding met het kernteam Verstedelijkingsstrategie, het platform Ruimte en platform Mobiliteit relevant. Over de manier waarop volgt op korte termijn overleg. De ambtelijke regie ligt bij het PT Plabeka.

Planning/vervolg

Deze notitie wordt uitgewerkt in een startnotitie "Bedrijventerreinenstrategie MRA". Het doel is om deze in het eerstvolgende BO platform Economie op 16 december voor te leggen. De voorbereiding loopt via het programmteam Plabeka en het AO platform en gebeurt in nauwe afstemming met de verschillende gremia die hierboven zijn benoemd.

Aandachtspunten

Tot slot een aantal aandachtspunten die relevant zijn om te komen tot de bedrijventerreinenstrategie MRA;

- Aan de ene kant is er behoefte om snelheid te maken. Tegelijkertijd is de behoefte van deelregio's dat zij voldoende betrokken.
- Voor het opstellen van de bedrijventerreinenstrategie MRA zijn voor een aantal kwalitatieve bouwstenen en eventueel aanvullende onderzoeken financiële middelen nodig. Hiervoor wordt binnenkort een voorstel ontwikkeld.